

Egy szociálpszichológus gondolataiból - Rágódás a rágalmon

A rágalom mélyre hatoló, alattomos fegyver, sebe örökre, gyógyíthatatlanul megbetegíthet. Az áldozat gyanútlanul, nyugodt lelkiismerettel teszi a dolgát, és egyszer csak rádöbben, alig úszta meg, hogy egy ellene felheccelt idegen megmártsa benne rugóskése pengéjét, vagy hogy egy rendőrségi fogdán kezdje el érezni a meghurcolás ártatlanul is égető szégyenét.

Mert mit használ, hogy a rágalom cáfolásra sem szorulna, magától összedőlne, ha a kés előbb jár a felheccelt italos idegen kezében, mint ahogy a gyanútan megrágalmazott egyáltalán érzékelné, hogy veszélyben van? És mit használ a tiszta lelkiismeret, ha a rágalom csak egy kicsit hihetőbb, és az áldozat egy rendőrségi zárka mélyén bizakodhat napról napra ártatlansága gyors kiderülésében, törheti a fejét azóta ügyvéddé lett barátnője asszonynevéén, amin el lehetne érni, és aki nem kételkedne az ártatlanságában, ha végül rászánná magát, hogy annyi év után épp egy ilyen méltatlan ügygel keresse meg, hogy a segítségét kérje.

A profi rágalom hatékonyságának titka, hogy egy súlyos vád fantomképének megrajzolásához aprólékos kisértői munkával csak kicsit torzítja el áldozata valós tulajdonságait, tetteit, szokásait, élete történéseit, hogy valóság tartalmuk közvetett bizonyítékként hasson a rágalom igaza mellett.

Az áldozat körül kettéhasad a világ, elveszít embereket, akik barátaivá válhattak volna, ellenségeivé vadulnak olyanok, akik eddig épp csak nem szimpatizáltak vele, és akik az egyszer letett garas elkötelező ereje miatt, ha idővel ingani is látnák a hamis vádat, öngazolásukra maguk kezdenék makacsul tódítani.

Ha az áldozat tisztázódik is a vád alól, jó időre meginog a világról, az emberekről alkotott addig mértéktartóan pozitív véleménye, és a hideg otthontalanság, fenyegető kiszolgáltatottság torokszorító érzése szállja meg. Hosszú, álmatlan éjszakákon tépelődik azon, hogy kerülhetett ilyen a helyzetbe, mivel adhatott alapot a rágalomra, mivel ingerelte maga ellen a rágalmazóját, hogy nem vette időben észre, micsoda embereket engedett be az életébe. Keserűen latolgatja; vajon hányan lesznek a környezetében, akik szembe részvétet mutatnak, a háta mögött meg rákezdnek a „nem zörög a haraszt”-ra? És nyomasztja a dilemma: feljelentse-e a rágalmazóját?

Egy tehetséges és szorgalmas profival szemben talán érdemes lenne felvállalni a bírósági tárgyalásokkal járó tortúrát, mert ha elnyeri méltó „jutalmát”, talán elmegy a kedve a továbbiakban mások rágalmazástói is. De csak talán. Lehet, hogy még vadabbul mérgeznék a légkört embertársai között. Tartós békét csak a megbocsájtás hozhat, és ehhez még emelkedett szellemre, nemes gesztusra sincs szükség, elég józan emberi belátás. Egy rágalmazó inkább szánalmat érdemel, mint bosszút. Iszonyú lehet úgy élni a világban, úgy járni-kelni az emberek között, hogy mindenütt és mindenkiben a gonoszot, az ellenséget fürkészi, látja, féli. Emellé fölösleges újabb büntetés!

Dr. Végh József